

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ

ЖИТТЄВІ ІСТОРІЇ ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕПРОГРАМАХ

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Виконала: студентка 461 групи
Спеціальність: 061 Журналістика

Кравченко Анастасія

Наукова керівниця:

кандидатка філологічних наук,
доцентка **Юріна Юлія**

Рецензентка: кандидатка філологічних наук,
учитель української мови та літератури

Херсонського академічного ліцею
ім. О.В.Мішукова ХМР при ХДУ

Рембецька Ольга

Івано-Франківськ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	5
1.1 Телемарафон «Єдині новини»	5
1.2 Мобільна журналістика під час війни: особливості та переваги	9
РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕЛЕПРОГРАМ ПРИСВЯЧЕНИХ ЖИТТЮ УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	13
2.1 Аналіз випусків телепрограми «ВУкраїні».....	13
2.2 Проєкт «Знайти своїх»	17
2.3 Проєкт «Життя відомих людей»: про реалії життя та творчість в умовах війни	20
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24

ВСТУП

Актуальність дослідження. Вторгнення Росії в Україну ознаменувало поворотний момент у міжнародних відносинах, викликавши обурення і засудження з боку світової спільноти та кинуло похмуру тінь на принципи суверенітету та територіальної цілісності. У міру просування російських військ у міста та селища по всій Україні перетворювалися на поля битв: мирні жителі опинилися під перехресним вогнем, а їхнє життя змінилося через руйнівні наслідки війни.

Перші місяці війни стали для українського народу надзвичайно важким періодом. 24 лютого 2022 року, з метою інформування населення про ситуацію в Україні, був запущений всеукраїнський інформаційний телемарафон «Єдині новини». Новини 24/7, які створюються в його рамках, висвітлюють оперативні події тут і зараз. Важливою частиною телемарафону стало створення телепрограм. Серед яких особливе місце займають телепрограми присвячені висвітленню життєвих історій населення.

Так, щоб розповісти історію України через призму особистих історій, відійшовши від традиційних жорстких новин та зосередивши увагу на зустрічах, почуттях та емоціях окремих людей були створені такі проєкти як: «#ВУкраїні», «Знайти своїх» та «Життя відомих людей».

Об'єкт дослідження – телепрограми «#ВУкраїні», «Знайти своїх» та «Життя відомих людей».

Предмет дослідження – особливості представлення життєвих історій про війну в українських телепрограмах.

Мета дослідження – проаналізувати мультимедійні засоби життєвих історій про війну в українських телепрограмах.

Завдання дослідження:

1. Розглянути особливості розвитку українського телебачення в умовах війни.

2. Охарактеризувати телепрограми, присвячені життю українців під час війни.

3. Описати специфікацію інформаційних продуктів в проєктах «Знайти своїх», «В Україні», «Життя відомих людей».

4. Проаналізувати мультимедійні матеріали мобільної журналістики.

Методи дослідження. Теоретико-методологічна основа включає в себе загальнонаукові принципи аналізу, а також методи і підходи сучасної журналістики. У дослідженні застосовано загальнонаукові методи пізнання сучасних явищ в журналістиці. Важлива роль у вирішенні завдань дослідження була відведена мережевому підходу (М. Кастельс). Даний підхід дозволив вивчити сучасні тенденції журналістики.

Одним з методів, що застосовуються в даній науковій роботі є метод контент-аналізу, за допомогою яких були проаналізовані телепрограми «#ВУкраїні», «Знайти своїх» та «Життя відомих людей».

Також був використаний дискурс-аналіз, за допомогою якого була проаналізована риторика досліджуваних телепрограм присвячених життю українців під час війни.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у залученні великої кількості нового матеріалу, що сприяє осмисленню проблематики створення телепрограм під час війни. Фактичний матеріал та висновки можуть бути використані при написанні науково-популярних робіт та підручників, що використовуються в практичному викладанні в університетах, а також при розробці загальних курсів з журналістики.

Структура роботи. Кваліфікаційне дослідження складається зі вступу, двох розділів та підрозділів до них, висновків та списку використаних джерел (містить найменування).

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

1.1 Телемарафон «Єдині новини»

Спільний марафон був ініціативою медіагруп. Насправді, навіть якщо це так, то в телеканалів не було особливого вибору, адже закон про правовий режим воєнного стану дає владі право контролювати медіа. Якби влада захотіла, вона могла б відключити хоч би й усі канали та замінити їх своєю «Радою». Після відключення каналів Медведчука та Мураєва у здатності влади діяти рішуче сумнівів не було. Крім того, ситуація на телеканалах у сум'ятті перших днів великої війни була скрутна (про це нижче), й розподіл ефірного часу полегшив їм роботу — принаймні, тимчасово.

Запеклий опір України та всіх сил оборони України у 2022 році дозволив протистояти російській збройній агресії та звільнити низку територій, зокрема частини Київської, Чернігівської, Сумської, Харківської та Херсонської областей. Водночас війна триває, а ситуація в країні залишається вкрай напруженою. Обставини воєнного часу висувають особливі вимоги до роботи журналістів. З одного боку, інтереси державної безпеки, захисту цивільного населення та військових можуть мати пріоритет над правами на доступ до інформації, свободою слова та вираження поглядів. З іншого боку, вільні ЗМІ та свобода слова в Україні є не лише наріжним каменем демократії, а й додатковим чинником українського спротиву – незалежні ЗМІ та журналісти можуть чітко окреслити існуючі проблеми та наблизити їх вирішення. Якісна робота журналістів дозволяє донести до українців та іноземців справжню картину війни в Україні та заручитися підтримкою багатьох країн світу.

24 лютого 2022 року, з метою інформування населення про ситуацію в Україні, був запущений всеукраїнський інформаційний телемарафон «Єдині новини» .

Зараз ефір марафону поділений на шестигодинні блоки, кожен із яких виробляє одна із шести команд: «Інтер», «1+1», «Україна»+«Україна 24», ICTV+СТБ, Суспільне і «Рада».

У березні джерело «Детектора медіа» оцінювало вартість виробництва п'ятигодинного ефірного блоку марафону протягом місяця приблизно в мільйон доларів (~30 мільйонів гривень). Ця цифра може бути завищеною — джерела на інформаційних каналах оцінюють вартість виробництва ефіру в подібному форматі у 250–700 тисяч доларів на місяць. Втім у великих каналів, окрім виробництва продукту, є й інші витрати. З іншого боку, за рахунок марафону (в тому числі блоків, які виробляють інші канали) вони наповнюють свій власний ефір і не мусять витрачатися на виробництво.

Перелік мовників які беруть участь в телемарафоні, виробляють ефірний слот та транслюють цілодобово представлений в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Перелік мовників які беруть участь в телемарафоні, виробляють ефірний слот та транслюють цілодобово

Власник	Канал	Дата початку трансляції	Дата кінця трансляції	Примітки
Суспільне	Перший (раніше - UA: Перший)	24 лютого 2022		Бере участь у телемарафоні, виробляє ефірний слот, та транслює телемарафон цілодобово
	Суспільне Новини			Транслює телемарафон цілодобово
	Суспільне Культура (раніше - UA: Культура)	24 лютого 2022	27 березня 2022	Транслював телемарафон цілодобово, відновив самостійне мовлення
1+1 Media	1+1	24 лютого 2022		Бере участь у телемарафоні, виробляє ефірний слот, та транслює телемарафон цілодобово
	1+1 International	24 лютого 2022		Транслював телемарафон цілодобово, відновив частково самостійне мовлення
	УНІАН ТБ	24 лютого 2022		Транслював телемарафон

				цілодобово, відновив частково самостійне мовлення
	Paramount Comedy Україна	28 лютого 2022		Транслював телемарафон цілодобово, відновив частково самостійне мовлення
	Бігуді	24 лютого 2022		Транслював телемарафон цілодобово, відновив частково самостійне мовлення
	Квартал TV	24 лютого 2022		Транслював телемарафон цілодобово, відновив частково самостійне мовлення
	1+1 Україна	24 лютого 2022		Транслює телемарафон частково
	2+2	24 лютого 2022		Транслював телемарафон цілодобово
Starlight Media	ICTV	24 лютого 2022		Бере участь у телемарафоні, виробляє ефірний слот, та транслює телемарафон цілодобово
	ОЦЕ ТБ	24 лютого 2022	27 лютого 2022	Транслював телемарафон цілодобово, відновив самостійне мовлення
	СТБ	24 лютого 2022	17 квітня 2022	Транслював телемарафон цілодобово, відновив самостійне мовлення
	ICTV Ukraine	24 лютого 2022	16 грудня 2022	Транслював телемарафон частково
Ігор Петренко	Ми — Україна	7 листопада 2022		Бере участь у телемарафоні, виробляє ефірний слот, та транслює телемарафон цілодобово
Медіа Група Україна	Україна	24 лютого 2022	21 липня 2022	Брали участь у телемарафоні, виробляли ефірний слот, та транслювали телемарафон цілодобово
	Україна 24	24 лютого 2022	21 липня 2022	
	Індиго TV	24 лютого 2022	17 квітня 2022	Двічі транслювали телемарафон цілодобово,
	НЛО TV	24 лютого 2022	21 липня 2022	
	Футбол 1	24 лютого 2022	21 липня 2022	

	Футбол 2	24 лютого 2022	21 липня 2022	відновлювали самостійне мовлення
	Футбол 3	24 лютого 2022	21 липня 2022	
Inter Media Group	Інтер	24 лютого 2022		Бере участь у телемарафоні, виробляє ефірний слот, та транслює телемарафон цілодобово
	K2	24 лютого 2022		Транслює телемарафон цілодобово
	Zoom	24 лютого 2022		Транслює телемарафон цілодобово
	Enter-фільм	24 лютого 2022	17 квітня 2022	Транслював телемарафон цілодобово, відновив самостійне мовлення
	K1	24 лютого 2022	17 квітня 2022	Транслював телемарафон цілодобово, відновив самостійне мовлення
	Мега	24 лютого 2022	17 квітня 2022	Транслював телемарафон цілодобово, відновив самостійне мовлення
	НТН	24 лютого 2022	17 квітня 2022	Транслював телемарафон цілодобово, відновив самостійне мовлення
	Інтер+	24 лютого 2022	19 квітня 2022	Транслював телемарафон цілодобово, відновив самостійне мовлення

З 8 листопада колишні медіа-представники «Медіа Групи Україна» – «Ми – Україна» знову долучилися до виробництва телемарафону [16]. Понад 60% журналістів вважають єдиний телемарафон формою цензури, але вказують, що він має тривати доти, доки триває активна фаза війни [3]. З 5 травня 2022 року о 20:00 у марафоні з'явився підсумковий випуск провідних телеканалів[9].

Автори зазначають, що «Єдине. Головне» – актуальний проект, який став вимогою часу та новим етапом телемарафону, позитивно трансформувавши та розвиваючи його як медіапродукт. Новини 24/7, які створюються в його рамках, висвітлюють оперативні події тут і зараз. Першочергові завдання підсумкового випуску – аналітичний огляд усієї доби війни, розмова з експертами щодо

подальших прогнозів з того чи іншого питання та систематизація найважливішої для українців інформації, отриманої за день.

1.2 Мобільна журналістика під час війни: особливості та переваги

Сучасне суспільство живе у швидко мінливому світі, зумовленому технологічними та науковими проривами. Найбільшим і значущим проривом XXI століття, можливо, стала поява та розповсюдження смартфонів.

Мобільна журналістика стає все більш популярною та важливою в сучасному медіа-світі, завдяки своїй швидкості, доступності та можливостям створення різноманітного контенту. Оскільки смартфони стали розумнішими, світ став доступнішим. Поява смартфона вплинула на те, як суспільство споживає новини. Глядач може отримувати миттєві оновлення, читати статті та дивитися відео, доки історія розгортається в реальному часі. Традиційно, коли з'являються новини, навіть тому, хто першим прибув на місце події, потрібен час, щоб дістатися туди. Туди має пробратися цілий фургон із репортерами, знімальною групою та громіздким обладнанням. Весь процес – зйомка, монтаж, трансляція – потребує великої кількості людей та обладнання.

Сьогодні журналіст зі смартфоном може розповісти історію від початку до кінця, самостійно роблячи кожен крок на цьому шляху.

Мобільна журналістика виявляється особливо корисною та важливою під час конфліктів та воєнних дій з кількох причин:

Гнучкість та мобільність: Мобільні пристрої дозволяють журналістам легко переміщуватися та адаптуватися до змінних умов на місцях подій. Вони можуть швидко пересуватися з одного місця на інше, вибираючи найбільш важливі та цікаві аспекти подій для зйомки

Миттєвість та доступність інформації: Завдяки мобільним телефонам і планшетах журналісти можуть негайно долучитися до подій та швидко повідомляти про них. Вони можуть транслювати відео, знімати фотографії та розповідати про події у реальному часі, що дозволяє швидко донести інформацію до глядачів та читачів.

1. **Необмежений доступ до місця подій:** Мобільні журналісти можуть легко дістатися до місця подій, навіть у важкодоступних районах. Вони можуть швидко реагувати на зміни ситуації та розповідати про них, не чекаючи на приїзд традиційних засобів масової інформації.

2. **Особистість та інтимність:** Мобільна журналістика дозволяє журналістам показати особисті переживання та емоції, пов'язані з подіями, що відбуваються. Вони можуть розповісти про свої враження безпосередньо з місця подій, що може зробити їхні репортажі більш емоційно зворушливими та автентичними.

3. **Гнучкість та мобільність:** Мобільні пристрої дозволяють журналістам легко переміщуватися та адаптуватися до змінних умов на місцях подій. Вони можуть швидко пересуватися з одного місця на інше, вибираючи найбільш важливі та цікаві аспекти подій для зйомки.

4. **Широкий аудиторський охоплення:** Завдяки соціальним мережам та месенджерам, мобільні журналісти можуть легко поділитися своїми матеріалами з великою аудиторією. Вони можуть залучити увагу людей з усього світу до конфлікту або кризи, розширюючи обізнаність та розуміння про те, що відбувається.

Можливості мобільного телефону та всіх його інструментів багато в чому роблять це можливим: смартфон дозволяє знімати відео, записувати аудіо, фотографувати, редагувати відео, писати історії, підключатися та публікувати повідомлення в Інтернеті і, звичайно ж, здійснювати справжні телефонні дзвінки. Не менш важливими є мобільність, незалежність та здатність репортера працювати на ходу [40].

Для прикладу, репортер телеканалу «Хуршид» Рафуїлла Нікзад зняв кілька секунд відео на свій мобільний телефон в аеропорту Кабула 15 серпня 2021 року, на другий день окупації афганської столиці бойовиками Талібану. Це була його остання зйомка, після якої журналістові довелося залишити батьківщину. Виявилось, що саме ці кадри відіграли доленосну роль у сприйнятті у світі подій в Афганістані.

В даний час Рафуїлла є учасником програми професійного захисту журналістів-резидентів – Косово, ініційованої Європейським центром свободи преси та ЗМІ (ЕСМРПФ). Їїого реалізує Асоціація журналістів Косова (АГК) за фінансової підтримки уряду Республіки Косово, ініціативи Ханни Арендт та Місії ОБСЄ у Косові. У програмі також беруть участь близько 20 українських представників ЗМІ[39].

Даний напрямок журналістської діяльності так чи інакше використовується як українськими, так і афганськими журналістами. Це особливо корисно, коли немає можливості використовувати постійний атрибут традиційної журналістики – професійну телекамеру. Наприклад, у день нападу талібів Рафуїлла Нікзад вирушив до аеропорту з мобільним телефоном у кишені. *«Тисячі громадян намагалися втекти з країни», - говорить він. «Я знімав людей, що біжать по злітно-посадковій смузі за американським військовим літаком. Декілька десятків людей ухопилися за різні частини літака, але всі вони впали, коли літак почав злітати. У мене не було можливості поділитись цим відео; Я був зайнятий порятунком свого життя» [39].*

У порівнянні з традиційною журналістикою, мобільна журналістика має безліч переваг:

Доступність. Якщо скласти вартість всього важкого обладнання, необхідного журналісту, воно може виявитися дуже дорогим. Можливість знімати високоякісні зображення, відео та аудіо за допомогою телефону без будь-яких додаткових витрат – це величезна економія грошей. Навіть з урахуванням додаткових витрат на додаткові програми та обладнання, це все одно набагато дешевший спосіб розповісти історію.

Гнучкість. Видалення всього важкого обладнання на додаток до команди, необхідної для його експлуатації означає, що журналіст може стати набагато гнучкішими.

Розширення можливостей. Працюючи самостійно, журналіст отримує свободу вибирати, яку історію він хоче розповісти, а телефон дає можливість контролювати кожен аспект виробництва.

Непомітність. Повідомити про історію може означати необхідність відправитися в місця, де на журналіста не чекають. Часто у великої камери та знімальної групи виникають проблеми з доступом до певних місць, подій чи місць, але журналіст може взяти свій мобільний телефон із собою практично будь-куди.

Комфорт. Великі камери новин можуть налякати. Якщо журналіст намагається взяти інтерв'ю у місцевого жителя чи свідка, вони можуть бути менш схильні зробити це, коли перед ними стоїть гігантська камера. Мобільні телефони менші за розміром, більш звичні, що робить журналіста доступнішим для людини, з якою він хоче поговорити.

Безпека. Журналістика може бути ризикованим бізнесом. Чи то висвітлення стихійного лиха чи репортаж із зони бойових дій, висвітлення історії може бути небезпечним. Виконання цього з мобільного пристрою дозволить бути мобільнішим і не привертати до себе увагу в більш ризикованих ситуаціях.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕЛЕПРОГРАМ ПРИСВЯЧЕНИХ ЖИТТЮ УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

2.1 Аналіз випусків телепрограми #ВУкраїні

«#ВУкраїні» – проєкт про людей, про унікальні місця та про боротьбу українців за свої права. Перші випуски присвячені темі війни з’явилися в жовтні 2022 року. Зокрема, 4.10.22 був опублікований сюжет про те, як виживають підприємства в окупації – «Бізнес на війні: як виживають підприємства в окупації» [1].

Рис. 2.1 Випуск «Бізнес на війні: як виживають підприємства в окупації»

[1]

У рамках сюжету представлені три історії про те, як в зоні бойових дій люди рятували свої підприємства. Ресторани, аграрний консалтинг і виробництво манікюрного інструменту – малий, середній та великий бізнес.

Тематика випусків досить різноманітна, тому проаналізовані нами випуски ми згрупували в три блоки: історії про військових, мирне населення та окремо випуски присвячені життю дітей під час війни. Зупинимося на їх аналізі більш детально.

1. Випуски присвячені військовим. Здійснивши аналіз повідомлень за жовтень 2022 по січень 2024 рік нами були виділені наступні:

-«*Снайпер: неймовірна історія порятунку*» (17.10.22) [24]. У рамках сюжету розповідається історія про те, як два дні без їжі та води, з обома

простріленими руками під мінометним вогнем український снайпер Дмитро Фінашин з позивним «Фіна» дістався своїх позицій. Він виріс на передачах про виживання в екстремальних умовах, але навіть уявити не міг, що опиниться в ситуації, коли йому доведеться виживати будь-якою ціною. Неймовірна історія про силу духу та жагу до життя в найнебезпечніших і найважчих умовах бойових дій.

-«*Як мати капітана ЗСУ шукала тіло свого сина?*» (13.02.23) [37]. Випуск присвячений історії про те, як п'ять місяців мати українського капітана Романа Карпова намагалася вивезти тіло сина із зони бойових дій. Після деокупації регіону пошуковці двічі виїжджали на пошуки, але безуспішно. Жінка, яка організувала цілу спецоперацію з пошуку тіла сина, не витримала і благала керівництво Міноборони про можливість приєднатися до пошукової групи та поїхати з ними в третій рейд. Але там на неї чекало ще одне випробування – тіло сина виявилось замінованим, а під час ексгумації на розтяжці підірвалися троє саперів.

-«*Що зараз із полоненими ЗСУ, які пережили трагедію в Оленівці? 16 місяців ув'язнення*» (06.11.23) [34]. Сюжет присвячений трагедії в Оленівці. Після теракту минуло більше року. Про те, що їхні сини та чоловіки були поранені, але вижили, рідні дізнаються з пропагандистських сюжетів і телеграм-каналів. Міжнародні організації – ООН і Червоний Хрест – відмовляються розслідувати цей безпрецедентний військовий злочин нібито через відмову російської сторони надати гарантії безпеки та доступ на місце злочину. Сім'ї військовослужбовців об'єдналися у «Спільноту родин Оленівки», головна мета якої – повернення полонених та відновлення слідства.

2. *Випуски присвячені життю мирного населення під час війни.* Здійснивши аналіз повідомлень за жовтень 2022 по січень 2024 рік нами були виділені наступні:

-«*Вижити без води: як в Миколаєві користуються солоною водою?*» (12.12.22). У рамках випуску розповідається, що ще на початку війни постійні прифронтові обстріли Миколаєва позбавили жителів головної водної артерії

міста. Кожен, хто міг, намагався допомогти сотням тисяч людей вижити. Волонтери на автомобілях почали возити питну воду до міста.

-«*Залізна стійкість: життя і робота на залізниці під час війни*» (20.02.23) [13]. З початку війни Росія робила все, щоб зруйнувати залізничну інфраструктуру України. Наносяться сотні ракетних ударів, деякі з них влучають у ціль. Але, попри все, залізниця продовжує працювати. Її значення важко переоцінити, адже завдяки їй вдалося евакуювати величезну кількість людей. Пустили потяги навіть на деокуповані території.

-«*Життя біля Росії: трагедія на кордоні*» (20.03.23) [10]. У рамках сюжету розповідається історія про життя жителів села Єліне, яке розташоване всього в чотирьох кілометрах від кордону з Росією. Це знакове місце, край партизанської слави. У 1940-х роках німці спалили село, а тих, хто залишився живий, розстріляли. У 2023 році знову вбивають мирних жителів, цього разу російська армія. Під час чергового обстрілу одна з мін пробила дах підвалу, де переховувалися люди, і розірвалася всередині. Погрів став труною.

-«*Вижити в епіцентрі ракетного удару по Будинку офіцерів: історія звукорежисера з Вінниці*» (17.04.23) [2]. Звукорежисер Андрій Верніковський опинився в епіцентрі вибуху у Вінниці, де загинули 27 мирних жителів. Вранці 14 липня 2022 року він разом із колегами Віктором Поліщуком та Віталієм Каблучком їхав до своєї майстерні в Будинку Офіцерів. Того дня планували підготуватися до концерту українського музиканта Олега Скрипки. За кілька метрів від їхньої машини влучила російська ракета. Віктор загинув на місці, а Андрій і Віталій дивом вижили. Травма загрожувала звукорежисеру втратою слуху, але він не впав духом, продовжує лікування, будує нову студію і активно допомагає військовому госпіталю.

-«*Страх. Голод. Допомога: Херсонщина після окупації*» (24.04.23) [25]. У рамках сюжету розповідається про те, що після визволення Херсона та області українська влада та міжнародні організації одразу надали допомогу тим, хто вижив під час окупації. Вже півроку Херсон – передова. В умовах бойових дій для місцевих жителів практично немає роботи, а тому гуманітарна допомога для

багатьох – єдиний спосіб не залишитися голодними. Щодня в місті, яке тремтить від обстрілів, шикуються величезні черги за продуктами. А в навколишніх селах ще є жителі, до яких не дійшла допомога після деокупації.

-«*Тіло так і не знайшли*»: історії жінок, які втратили чоловіків на війні» (26.06.23) [29]. У сюжеті розповідається про те, що понад півсотні вдів Хмельниччини об'єдналися та створили волонтерську організацію взаємодопомоги. Її започаткувала дружина загиблого воїна Тамара Яніна. Її чоловік Олексій Янін загинув, захищаючи Маріуполь, жінка залишилася сама з 3-річним сином. Опинившись віч-на-віч зі своїм горем, Тамара несподівано усвідомила, що є люди яким гірше, ніж їй. У кожного є особиста історія особистого пекла. Хтось вийшов з-під окупації, хтось сидів у підвалах, хтось пережив знущання та погрози. Цих жінок об'єднала одна проблема – їхніх чоловіків уже немає.

-«*Життя в окупації зараз: що кажуть люди, які вирвалися із захопленого півдня*» (07.08.23) [11]. У сюжеті розповідається про те, що понад три тисячі людей знайшли тимчасовий притулок в одному із запорізьких притулків. Майже біля лінії фронту. Багато з них відмовляються їхати далі, бо там, на окупованій території, залишилися їхні близькі та рідні, які стали заручниками, бо зараз їх не звільняють.

- «*Останні з Бахмуту: життя в епіцентрі війни*» (28.08.23) [20]. У межах сюжету розповідається історія про Бахмут – місто-фортецю на Донбасі, яке сьогодні відоме як місце найтривалішої та, можливо, найкривавішої битви у війні Росії проти України. Сьогодні він у руїнах, і навіть за руїни тривають запеклі бої. Нам вдалося знайти тих, хто врятувався і дивом забрав крихти культурної спадщини. «Бахмут Український» – єдина місцева громадська організація, яка навіть в евакуації продовжує допомагати рідному місту: військовим на лінії вогню та мирним жителям у тилу. Одна з його активісток Світлана Кравченко змогла винести 18 мішків з національним одягом, музейними експонатами та сімейними реліквіями. Чекає звільнення рідного Бахмута, куди готова повернутися навіть у намет просто неба.

3. *Випуски присвячені життю дітей під час війни.* Здійснивши аналіз повідомлень за жовтень 2022 по січень 2024 рік нами були виділені наступні:

-«*Діти розповідають про жахи окупації та повернення до життя*» (09.01.23) [8]. У випуску розповідається історія про життя дітей, які пережили окупацію та вперше з 24 лютого 2022 року зібралися у рідній школі. День Святого Миколая організували волонтери. Смуток від семи місяців життя в окупації і водночас радість від довгоочікуваної зустрічі з друзями.

-«*Як і чому Росія викрадала українських дітей?*» (03.07.23) [36]. Під час окупації Херсона росіяни приділяли особливу увагу українським дітям. Батькам чи опікунам усіляко пропонували вивезти дитину з Херсонської області, а коли оголосили евакуацію, дітей забрали навіть без згоди родичів. Повернення дитини з Росії стало справжнім випробуванням для батьків, з яким впоралися не всі. У рамках сюжету представлена інформація про те, що розповідають очевидці про те, як росіяни вивозили дітей з Херсонщини.

Таким чином, «#ВУкраїні» – проєкт про людей, про унікальні місця та про боротьбу українців за свої права. Тематика випусків досить різноманітна, тому проаналізовані нами випуски ми згрупували в три блоки: історії про військових, мирне населення та окремо випуски присвячені життю дітей під час війни. Найбільша кількість сюжетів присвячена життю населення під час війни.

2.2 Проєкт «Знайти своїх»

Ведуча програм «Голос країни» та «Світське життя» на телеканалі «1+1» Катерина Осадча за допомогою соціального проєкту «Знайти своїх» з перших днів війни допомагає українцям об'єднувати сім'ї, які через вторгнення РФ на територію України втратили один одного. За цей час проєкт розширився: його підтримали Національна поліція України та Національне інформаційне бюро, започатковане Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, а історії зниклих українців глядачі можуть побачити у рубриці «Сніданок з 1+1».

Пошук зниклої людини

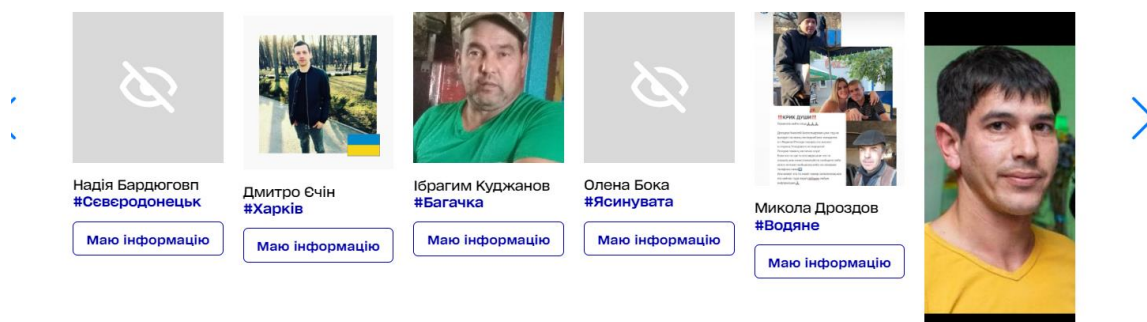

Рис. 2.2 Сайт проєкту «Знайти своїх»

На момент лютого 2024 року у рамках проєкту вийшло 62 випуски, кожен з яких присвячений особі яка зникла, та рідні якої прагнуть її знайти. Ми зупинимося на аналізі деяких із випускників:

-«Ігор Казак зник у переддень свого дня народження» (22.09.23) [15]. У сюжеті розповідається історія Ігора Казака, який перед зникненням став батьком та якого активно намагається розшукати дружина.

-«Він служив в Азові і цього було достатньо для його викрадення» (15.09.23) [4]. Історія Ярослава Ждамарова з Маріуполя, якого викрали росіяни за час проходження фільтрації. Вікторія, дівчина Ярослава, понад рік бореться за звільнення свого коханого.

-«Продовження історії Вадима Замкового: Де окупанти утримують чоловіка» (08.09.23) [22]. Історія Вадима Замкового, якого окупанти викрали на Харківщині, від тоді минув рік.

- «У росії судять за "тероризм" мелітопольчанку Яніну Акулову» (04.09.23) [30]. Історію 35-річної масажистки Яніни Акулової з Мелітополя, яку окупанти викрали 10 місяців тому. Її катували морально і фізично. Та змусили підписати невідомі документи.

- «Окупанти серед ночі викрали із власної квартири Артема Баранова» (01.08.23) [18]. Історія про Артема Баранова, якого ще влітку 2022 року окупанти

серед ночі викрали із власної квартири. Понад рік за визволення свого чоловіка бореться його дружина Ілона, яка не втрачає надії допомогти коханому.

-«*Ярослава Жука викрали серед білого дня неподалік власного будинку*» (28.07.23) [38]. Історія про 33-річного мешканця Мелітополя Ярослава Жука, якого росіяни викрали серед білого дня неподалік власного будинку. Нині окупанти ведуть відверто сфабриковану справу проти Ярослава. Понад рік дружина Ярослава, Марина, бореться за звільнення коханого чоловіка.

-«*Ув'язнений за облиття адміністрації Євпаторії синьою і жовтою фарбами*» (21.07.23) [31]. Художник Богдан Зіза змусив весь світ говорити про рішучу боротьбу українського народу в Криму. Юнак облив жовто-блакитною фарбою будівлю адміністрації Євпаторії. Згодом за цей вчинок окупанти запроторили хлопця за ґрати та жорстоко катували.

-«*Волонтера Червоного Хреста Юрія Кайова росія незаконно утримує в полоні*» (07.06.23) [5]. Історія про волонтера українського Товариства Червоного Хреста, якого окупанти викрали на шляху до Запоріжжя. Але його полон міжнародний комітет Червоного Хреста не підтвердив, хоча є безліч доказів. Утім рідні не втрачають надії на зустріч з ним.

-«*Журналіста УНІАН Дмитра Хилюка росія незаконно утримує в полоні*» (30.06.23) [12]. Історія про Дмитра Хилюка, журналіста УНІАН, якого окупанти вже більше року тримають у полоні. Понад рік за звільнення Дмитра боряться його старенькі батьки, колеги та друзі.

-«*Херсонця Сергія Котова безжально катували, а тепер намагаються засудити*» (16.06.23) [32]. Історія про жителя Херсону Сергія Котова безжально катували, а тепер намагаються засудити.

-«*Вони зникли в найгарячішій точці на Донеччині*» (10.06.23) [6]. Історія, про, які зникли в найгарячіших точках країни.

Таким чином, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що проєкт «Знайди своє» з перших днів війни допомагає українцям об'єднувати сім'ї, які через вторгнення рф на територію України втратили один одного.

Кожен сюжет проєкту присвячений окремій особі або групі людей, які зникли. Середня тривалість відео 15хв.

2.3 Проєкт «Життя відомих людей»: про реалії життя та творчість в умовах війни, про те, як повномасштабне вторгнення змінило зірок та їхніх близьких

«Життя відомих людей» – це своєрідний телевізійний журнал, який виходить на українському телебаченні з 2019 року та у рамках якого розглядаються ексклюзивні історії з життя знаменитостей: зірок шоу-бізнесу, спортсменів, політиків та бізнесменів – людей, яких знають в Україні та світі [28].

27 лютого 2022 року на телеканалі «1+1 Україна» стартував новий сезон програми про життя відомих людей ЖВЛ, яка занурює глядачів у відверті історії та розповідає новини про знаменитостей. У нових сюжетах представлена інформація про героїв нашого часу – гумористів, акторів, співаків, спортсменів, волонтерів, бізнесменів, політиків та інших цікавих гостей, які активно демонстрували свою громадянську позицію під час повномасштабного вторгнення.

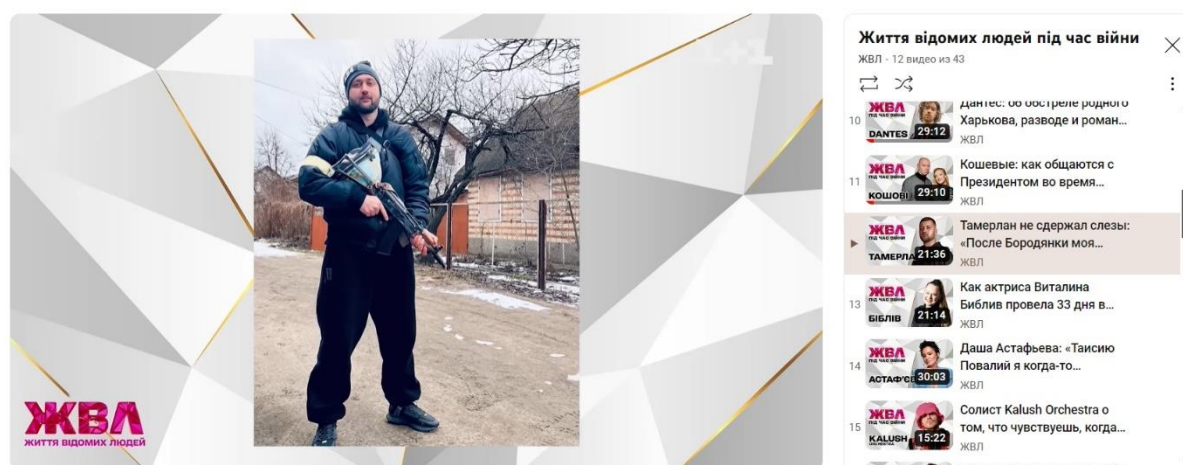

Рис. 2.3 «Життя відомих людей»

Нами було проаналізовано низку випусків:

-«Оля Полякова: про хворобу Вінника, брак коштів, життя з мамою та повернення в Україну» (16.06.22) [19].

-«Тарас Тополя про службу на передовій, «піарі на війні» та розлуці з родиною» (10.06.22) [27].

-«Перше інтерв'ю Юлії Мендель із чоловіком: про президента, фронт та ведучих-пропагандистів» (08.06.22) [21].

-«Слава Камінська про переїзд до Нідерландів, нову дівчину Камінського, українську мову та Лободу» (01.06.22) [23].

-«Юрій Горбунов про співпрацю з "москалями": "Це буде справжня зрада!"» (19.05.22) [35].

-«Дантес: про обстріл рідного Харкова, розлучення та роман Дорофєєвої та Кацуріна» (07.05.22) [7].

-«Кошові: як спілкуються з Президентом під час війни та чому сваряться із родичами з Криму» (04.05.22) [17].

-«Тамерлан не стримав сльози: «Після Бородянки моя бабуся досі не розуміє, де вона перебуває» (03.05.22) [26].

Таким чином, «Життя відомих людей» інформаційно-розважальне шоу про життя відомих особистостей. З моменту повномасштабного вторгнення проєкт був адаптований під умови часу та висвітлює життя зірок в умовах війни. Гостями ЖВЛ являються як українські знаменитості, так і національні герої: війна відкрила нові обличчя нашим громадянам, які стали популярними завдяки своїй самовідданості та патріотизму.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження ми прийшли до наступних висновків:

1. Визначено, що вільні ЗМІ та свобода слова в Україні є не лише наріжним каменем демократії, а й додатковим чинником українського спротиву – незалежні ЗМІ та журналісти можуть чітко окреслити існуючі проблеми та наблизити їх вирішення. Якісна робота журналістів дозволяє донести до українців та іноземців справжню картину війни в Україні та заручитися підтримкою багатьох країн світу. 24 лютого 2022 року, з метою інформування населення про ситуацію в Україні, був запущений всеукраїнський інформаційний телемарафон «Єдині новини». Важливою частиною телемарафону стало створення телепрограм, різної тематики присвячених темі війни. Серед яких особливе місце займають телепрограми присвячені висвітленню життєвих історій населення.

2. Встановлено, що для того щоб розповісти історію України через призму особистих історій, відійшовши від традиційних жорстких новин та зосередивши увагу на зустрічах, почуттях та емоціях окремих людей були створені такі проєкти як: «#ВУкраїні», «Знайти своїх» та «Життя відомих людей».

«#ВУкраїні» – проєкт про людей, про унікальні місця та про боротьбу українців за свої права. Тематика випусків досить різноманітна, деякі із них: «Вижив у полоні і розповів про побачене: що роблять із полоненими військові РФ» (22.01.24); «Потяг «Київ-Краматорськ»: історії кохання під час війни» (08.01.24); Історія двійнят, які вижили під час авіаудару по маріупольському пологовому (25.12.23); «Нас продали в рабство»: свідчення українки, яка пережила російський полон» (20.11.23) .

«Знайти своїх». Ідея проєкту у його авторів народилася буквально у перші дні війни, оскільки в мережі активно поширювалися повідомлення про загублених дітей, дорослих людей. На сучасному етапі, проєкт масштабується не лише в мережі, а й на телебаченні: щопонеділка о 21:00 у марафоні «Єдиних новин» виходить телевізійний випуск проєкту, де розповідаються історії тих, кого розшукують і кого вже знайшли. Крім того, щодня у «Сніданку з 1+1»

виходить рубрика, де глядачі можуть дізнатися актуальну інформацію та долучитися до пошуку.

«Життя відомих людей» – це своєрідний телевізійний журнал, який виходить на українському телебаченні з 2019 року та у рамках якого розглядаються ексклюзивні історії з життя знаменитостей: зірок шоу-бізнесу, спортсменів, політиків та бізнесменів – людей, яких знають в Україні та світі. З моменту повномасштабного вторгнення проєкт був адаптований під умови часу та висвітлює життя зірок в умовах війни. Зокрема: «Які тортури пережила вагітна Мар'яна Мамонова у російському полоні»; «Олена Кравець відверто для ЖВЛ: Як війна змінила пріоритети в житті зірки» та інші.

В цілому, розглянуті проєкти: «#ВУкраїні», «Знайти своїх» та «Життя відомих людей» є реакцією на сучасні події та розповідають історію України через призму особистих історій, відійшовши від традиційних жорстких новин та зосередивши увагу на зустрічах, почуттях та емоціях окремих людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бізнес на війні: як виживають підприємства в окупації. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/video-v-ukrayini-viyna-i-biznes/32059889.html> (дата звернення: 06.02.24)
2. Вжити в епіцентрі ракетного удару по Будинку офіцерів: історія звукорежисера з Вінниці. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/video-vyzhyty-v-epitsentri-raketnoho-udaru-po-budynku-ofitseriv/32366896.html> (дата звернення: 06.02.24)
3. Виклики для свободи слова та журналістів в умовах війни: соціологічне дослідження / П. Бондаренко, Т. Печончик, А. Сухарина, В. Яворський; Центр прав людини ZMINA. – Київ, 2023. – 56 с.
4. Він служив в Азові і цього було достатньо для його викрадення". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IDyWxYERS8&list=PLzg4Ge9VHZEhMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=2> (дата звернення: 06.02.24)
5. Волонтера Червоного Хреста Юрія Кайова росія незаконно утримує в полон. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TK9WGtEmdEI&list=PLzg4Ge9VHZEhMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=8> (дата звернення: 06.02.24)
6. Вони зникли в найгарячішій точці на Донеччині. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WGmtcs3dLUo&list=PLzg4Ge9VHZEhMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=12> (дата звернення: 06.02.24)
7. Дантес: про обстріл рідного Харкова, розлучення та роман Дорофєєвої та Кацуріна. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ityN7luYroo&list=PL9mtlp16me-ETM9LCR-ВЕНHnrDB7QOF_f&index=10 (дата звернення: 06.02.24)
8. Діти розповідають про жахи окупації та повернення до життя. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/v-ukrayini-dity-viyna/32215249.html> (дата звернення: 06.02.24)
9. Єдині. Головне: в телемарафоні об'єднаних телеканалів з'явилися підсумкові новини. URL: <http://surl.li/qbhhd> (дата звернення: 06.02.24)
10. Життя біля Росії: трагедія на кордоні. URL: <http://surl.li/qlmob> (дата звернення: 06.02.24)

11. Життя в окупації зараз: що кажуть люди, які вирвалися із захопленого півдня. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/zhyttia-v-okupatsiyi/32529083.html> (дата звернення: 06.02.24)

12. Журналіста УНІАН Дмитра Хилюка росія незаконно утримує в полоні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XmZ5vTmYyLg&list=PLzg4Ge9VHZEhMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=9> (дата звернення: 06.02.24)

13. Залізна стійкість: життя і робота на залізниці під час війни. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/vukrayini-zaliznytsiya-viyna/32279411.html> (дата звернення: 06.02.24)

14. Знайти своїх. URL: <https://poshuk.1plus1.ua/> (дата звернення: 06.02.24)

15. Ігор Казак зник у переддень свого дня народження. Знайти своїх. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jTUAO7QZvS4&list=PLzg4Ge9VHZEhMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA> (дата звернення: 06.02.24)

16. Канал «Ми — Україна» долучиться до виробництва спільного телемарафону. URL: <http://surl.li/qbggh> (дата звернення: 06.02.24)

17. Кошові: як спілкуються з Президентом під час війни та чому сваряться із родичами з Криму!. URL: <http://surl.li/qlltx> (дата звернення: 06.02.24)

18. Окупанти серед ночі викрали із власної квартири Артема Баранова. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EMUvAA1S8i8&list=PLzg4Ge9VHZEhMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=5> (дата звернення: 06.02.24)

19. Оля Полякова: про хворобу Винника, брак коштів, життя з мамою та повернення в Україну. URL: <http://surl.li/qllmj> (дата звернення: 06.02.24)

20. Останні з Бахмуту: життя в епіцентрі війни. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/v-ukrayini-bakhmut/32568122.html> (дата звернення: 06.02.24)

21. Перше інтерв'ю Юлії Мендель із чоловіком: про президента, фронт та ведучих-пропагандистів. URL: <http://surl.li/qllpr> (дата звернення: 06.02.24)

22.Продовження історії Вадима Замкового: Де окупанти утримують чоловіка.[URL:https://www.youtube.com/watch?v=fnJY56bn9io&list=PLzg4Ge9VHZExMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=3](https://www.youtube.com/watch?v=fnJY56bn9io&list=PLzg4Ge9VHZExMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=3) (дата звернення: 06.02.24)

23.Слава Камінська про переїзд до Нідерландів, нову дівчину Камінського, українську мову та Лободу.[URL: https://www.youtube.com/watch?v=u19-09UvUqA&list=PL9mtlpl6me-ETM9LCR-BEHHnrDB7QOF_f&index=5](https://www.youtube.com/watch?v=u19-09UvUqA&list=PL9mtlpl6me-ETM9LCR-BEHHnrDB7QOF_f&index=5) (дата звернення: 06.02.24)

24.Снайпер: неймовірна історія порятунку.[URL: http://surl.li/qlhyh](http://surl.li/qlhyh) (дата звернення: 06.02.24)

25.Страх. Голод. Допомога: Херсонщина після окупації. [URL: http://surl.li/qlmpq](http://surl.li/qlmpq) (дата звернення: 06.02.24)

26.Тамерлан не стримав сльози: «Після Бородянки моя бабуся досі не розуміє, де вона перебуває».URL: https://www.youtube.com/watch?v=IGtIVV-JL1M&list=PL9mtlpl6me-ETM9LCR-BEHHnrDB7QOF_f&index=12 (дата звернення: 06.02.24)

27.Тарас Тополя про службу на передовій, "піарі на війні" та розлуці з родиною.[URL: http://surl.li/qlmqn](http://surl.li/qlmqn) (дата звернення: 06.02.24)

28.Телеканал "1+1" запускає новий проєкт "Життя відомих людей".[URL: https://tsn.ua/glamur/telekanal-1-1-zapuskaye-noviy-proyekt-zhittya-vidomih-lyudey-1386231.html](https://tsn.ua/glamur/telekanal-1-1-zapuskaye-noviy-proyekt-zhittya-vidomih-lyudey-1386231.html) (дата звернення: 06.02.24)

29.Тіло так і не знайшли»: історії жінок, які втратили чоловіків на війні.
[URL: http://surl.li/qlmeb](http://surl.li/qlmeb) (дата звернення: 06.02.24)

30.У росії судять за "тероризм" мелітопольчанку Яніну Акулову.[URL: https://www.youtube.com/watch?v=X1N7Zue54sU&list=PLzg4Ge9VHZExMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=4](https://www.youtube.com/watch?v=X1N7Zue54sU&list=PLzg4Ge9VHZExMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=4) (дата звернення: 06.02.24)

31.Ув'язнений за облиття адміністрації Євпаторії синьою і жовтою фарбами.[URL:https://www.youtube.com/watch?v=jDuFLI1F4ho&list=PLzg4Ge9VHZExMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=7](https://www.youtube.com/watch?v=jDuFLI1F4ho&list=PLzg4Ge9VHZExMouebOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=7) (дата звернення: 06.02.24)

32.Херсонця Сергія Котова безжально катували, а тепер намагаються засудити. Знайти своїх. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=b6UuMglY728> (дата звернення: 06.02.24)

33.Херсонця Сергія Котова безжально катували, а тепер намагаються засудити.URL:<https://www.youtube.com/watch?v=b6UuMglY728&list=PLzg4Ge9VHZEhMoueBOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=11> (дата звернення: 06.02.24)

34.Що зараз із полоненими ЗСУ, які пережили трагедію в Оленівці? 16 місяців ув'язнення. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/poloneni-zsu-yaki-perezhyly-terakt-v-olenivtsi/32673134.html> (дата звернення: 06.02.24)

35.Юрій Горбунов про співпрацю з "москалями": "Це буде справжня зрада!".URL:https://www.youtube.com/watch?v=VyxtDII0V4A&list=PL9mtlpl6me-ETM9LCR-БЕННnrDB7QOF_f&index=6 (дата звернення: 06.02.24)

36.Як і чому Росія викрадала українських дітей?URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/yak-rosiya-vykradala-ditey-ukrayina/32487320.html> (дата звернення: 06.02.24)

37.Як мати капітана ЗСУ шукала тіло свого сина?URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/video-yak-maty-kapitana-zsu-shukala-tilo-svoho-syna/32269092.html> (дата звернення: 06.02.24)

38.Ярослава Жука викрали серед білого дня неподалік власного будинку.URL:<https://www.youtube.com/watch?v=87VaMosHdXM&list=PLzg4Ge9VHZEhMoueBOZ5Bnj-fZt1C7ITA&index=6> (дата звернення: 06.02.24)

39.Mobile journalism during war: advantages and features in Kosovo, Ukraine, Afghanistan.URL: <http://surl.li/qbhmo> (дата звернення: 06.02.24)

40.Mojo: everything you need to know about mobile journalism.URL: <https://www.movophoto.com/pages/mojo-mobile-journalism> (дата звернення: 06.02.24)

